

Vlastimil Pospíchal

Narodil se 11. srpna 1921 v Chotovicích v někdejší mlýně, který sklářská firma Gebrüder Podbira přestavěla na brusírnou skla a jeho otec tam pracoval. V otcově dílně na Hřebence se vyučil brusičem skla. Od roku 1935 navštěvoval N ě m e c k o u státní odbornou školu pro průmysl sklářský v Boru. V letech 1936 až 1938 s dalšími dvěma nejlepšími žáky ryteckého oddělení byl zván každou sobotu odpoledne ke svému učiteli profesoru Oswaldu Ditrichovi, aby se zdokonalovali v kreslení. Kreslili detaily prstů, uší, očí a celé portréty, což nebylo ve školních osnovách. V roce 1938 ukončil třetí ročník a po okupaci pohraničí 1. 10. 1938 musel opustit nadstavbový 4. ročník. V roce 1939 se celá rodina vystěhovala do Belgie. Tam pracoval společně s otcem u bruselské firmy Artur Robert jako rytec a brusič skla a současně navštěvoval Exile des Arts industriels et décoratifs. U této firmy mohl realizovat své výtvarné návrhy. Za tyto práce obdržel v roce 1943 vyznamenání Grande medaille du Gouvernement.

V roce 1940 odjel do Francie, kde se přihlásil do československé zahraniční armády. Francouzský vojenský vlak, ve kterém jel do výcvikového tábora v Agde, byl nacistickými letadly napaden, vagón vedle něj byl vypálen. Útvar se pak přemísťoval a byl znovu přepaden nacistickými kulomety. Francouzští vojáci byli odvezeni do zajetí. Osmnáctiletý Vlastimil Pospíchal sice zůstal shodou šťastných náhod na svobodě, ale v neznámé zemi a bez prostředků. Místní obyvatelé mu odmítli pomoci kvůli obavám ze špionáže. Přenocoval dvě noci v polích a nakonec vyhladovělý požádal v odstaveném německém autě o chleba. Ti rádi vyhověli, když hluboko ve Francii slyšeli němčinu. Do Belgie se vrátil na jízdním kole, které našel v opuštěném voze.

V roce 1944 byl na ulici v Bruselu zatčen a deportován do Německa. Tam pracoval v zajateckém táboře ve dvanáctihodinových směnách jako soustružník kovů. V lágru byl společně s italskými zajatci a jejich dva důstojníky učil francouzsky a od nich se učil italsky. Protože byl omylem veden jako Belgičan, nemohl dostávat z domova balíčky s potravinami jako jiní totálně nasazení Češi, vyměňoval své kresby za jídlo.

Se Zdeňkem Řezníčkem z českého lágru připravoval útěk do Čech. To se podařilo v březnu 1945. V květnu téhož roku navázal díky čsl. rozhlasu opět kontakt s rodinou. Otec byl již po smrti. S matkou a bratrem Edvinem se znovu setkal v Bruselu.

V červnu 1945 se v Boru setkal se svým bývalým profesorem RNDr. Jaromírem Špačkem, který byl již jmenován novým ředitelem borské průmyslové školy sklářské. S několika dalšími spolužáky (S. Libenský, O. Novák, M. Babický) nastoupil do školy jako učitel rytí skla. Zároveň si doplňoval své vzdělání. V roce 1946 složil státní zkoušku z jazyka francouzského, v roce 1953 z jazyka anglického a v témže roce maturoval zároveň na výtvarném i technologickém oddělení Střední uměleckoprůmyslové školy sklářské v Železném Brodě. V roce 1957 absolvoval obor chemie na Pedagogické fakultě na UK v Praze.

V roce 1952 bylo chemicko-hutní oddělení borské školy přeloženo z Chřibské a Dr. Špaček byl pověřen jeho řízením. Vznikla tak první česká Vyšší chemicko-hutní průmyslová škola sklářská. S touto školou jsou nerozlučně spjata jména profesorů J. Veselého, J. Špačka, O. Lipského, S. Bachtíka a V. Pospíchala. Ten zde začal vyučovat technologii skla, dílenská cvičení a další technické předměty. Podílel se na tom, že se škola stala v 50. letech významnou vědeckou institucí. Na poli výzkumu nových technologií úzce spolupracovala s Výzkumným ústavem sklářským v Hradci Králové. Ze všech svých profesí a talentů byl Vlastimil Pospíchal vždy nejvíce pedagogem. Výuce odborných sklářských předmětů a technickým experimentům zasvětil svůj život. Když pro výuku chyběly učební pomůcky, začal je vyrábět. Sestavil vzorkovnice sklářských zušlechťovacích technik a barevných skel ze skláren z celé republiky, které byly distribuovány podnikem Učební pomůcky do všech sklářských škol a učilišť u nás. Během pedagogického působení vyučoval celou řadu předmětů, sklářskou technologii, dílenskou a provozní praxi, odborné a technické kreslení, matematiku, český jazyk, ruštinu a

strojnictví. Mezi jeho žáky patřili i takové osobnosti českého sklářství jako J. Harcuba, K. Rybáček nebo O. Lída.

Pro vyučování technologie sepsal první učebnice:

Technologie pro I. ročník průmyslových škol sklářských, 1961

Výrobní praxe ve sklárně, 1966

Úvod do odborného výcviku, 1975

Zušlechťování skla, 1964 vydal s ing. S. Bachtíkem

Pospíchalova poctivost a odpovědný přístup k pedagogickému poslání se projevili i při výuce v cizině. Pro potřeby kanadské a tuniské univerzity sepsal obsáhlou sklářskou příručku ve francouzštině (tiskem nevyšla). Jeho všestrannost a jazykové nadání (ovládá 5 světových jazyků) mu umožnily získat zajímavé životní zkušenosti, ale byly také velkým přínosem pro borskou sklářskou školu. O českém skle přednášel v několika zemích a šířil tak jeho vynikající jméno.

Souběžně s prací pedagoga působil V. Pospíchal v Ústřední názvoslovné komisi v Praze a v pobočce ČSVTS (Čsl. vědeckotechnická společnost) v Novém Boru. V roce 1968 byl Polytechnou vyslán do francouzských skláren v Baccaratu, kde zaváděl nový druh forem. Ve školním roce 1971/1972 pracoval na žádost kanadského ministerstva školství na Université du Québec v Kanadě, kde zakládal sklářské oddělení v Trois-Rivières. Uspořádal zde také výstavu novoborské sklářské školy. V letech 1979 – 1986 vyučoval na fakultě výtvarných umění a architektury Université de Tunis v Tunisku. V 60. letech příležitostně publikoval v oborovém časopise Sklář, zejména o sklářské škole a názvosloví. V oboru mezinárodního desetinného třídění (systematický selekční jazyk, nejrozšířenější klasifikační systém na světě) vypracoval nově úsek hutního skla z hlediska ryze technického. O toto třídění projevil zájem Mezinárodní sklářský výzkumný ústav v Charleroi v Belgii.

Vlastimil Pospíchal je držitelem sedmi patentů z oblasti sklářské technologie. K nejvýznamnějším patří:

- **Způsob zdobení skla zatavováním** (1959) – patent č. 89847 – Umožňuje zatavit do skla dekor (fotografie, tisk atd.) bez viditelné podložky tak, že se tento dekor ve skle jakoby vznáší. Lze jej použít na ploché i duté sklo.
- **Pantograf** (1961) – patent č. 98698 – Pantografy byly používány již dříve v různých oborech. Tento však díky své unikátní konstrukci eliminuje odchylky od předlohy a umožňuje přenášet kresbu v několika měřítkách současně, přičemž od každého měřítka lze pořizovat jednu nebo více kreseb současně. Od roku 1965 tento patent využíval podnik Karlovarské sklo – Moser na mimořádně jemné rytiny, hlavně na státní znaky.
- **Způsob vytváření dutin ve skle** (1966) – patent č. 118608 – Do skla se po utavení vnáší chemicky neměnná prášková hmota určité zrnitosti, která je stálá i při vysokých teplotách. Vytvoří se tak malé dutiny ve skle – bublinky. Lze dosáhnout různých struktur a barevných odstínů.
- **Hmota na bázi SiO₂ a křemičitanů, použitelná k zátavům do skla** (1968) – patent č. 29957 – Speciální složení této hmoty umožňuje její zatavení do skla bez předchozího výpalu.
- **Způsob zhotovování fotografií na skle a keramice** (1973) – patent č. 147352 – Umožňuje reprodukční sériovou výrobu v široké barevné škále za použití drahých kovů, transparentů, listů, smaltů, lazur atd.

V roce 1986 se vrací z Tunisu zpět do Čech a odchází do penze. Dále spolupracoval s novoborskou školou, zejména na poli zahraničních styků. Dnes žije střídavě v Novém Boru a na Malé Skále a stále se aktivně zajímá o dění v oboru.

Od roku 2008 sepisuje pro archiv Střední průmyslové školy sklářské v Novém Boru životopisy absolventů školy, kteří se úspěšně uplatnili ve svém oboru. Do Novoborského měsíčníku pravidelně dopisuje články z české historie.

V muzeu v Havlíčkově Brodě našli badatelé v literatuře, že má společné prarodiče se zakladatelem české žurnalistiky K. Havlíčkem Borovským (od roku 1784).